

TIỀM NĂNG VĂN HÓA TRONG PHÁT TRIỂN DU LỊCH Ở TỈNH KIÊN GIANG

VÕ THANH XUÂN

1. Các giá trị văn hóa trong phát triển du lịch

Để khai thác có hiệu quả tiềm năng phát triển du lịch, Kiên Giang đã xây dựng 4 vùng du lịch trọng điểm như:

Phú Quốc có địa hình độc đáo gồm dãy núi nối liền chạy từ Bắc xuống Nam đảo, có rừng nguyên sinh với hệ động thực vật phong phú, có nhiều bãi tắm đẹp như Bãi Trường (dài 20 km), Bãi Cửa Lấp - Bà Kèo,

Bãi Sao, Bãi Đại, Bãi Hòn Thơm... và xung quanh còn có 26 đảo lớn nhỏ khác nhau. Di tích trại giam tù binh cộng sản Việt Nam tại Phú Quốc là di tích đặc biệt cấp quốc gia. Phú Quốc có truyền thống văn hóa lâu đời và nhiều đặc sản nổi tiếng, như nước mắm Phú Quốc, hồ tiêu, ngọc trai, rươi sim, cá trích, nầm tràm... Hàng năm khách du lịch đến Phú Quốc tăng nhanh, hiện thu hút đông đảo khách du lịch trong nước và khách quốc tế.

Vùng Hà Tiên - Kiên Lương có nhiều thắng cảnh biển, núi non của Hà Tiên - Kiên Lương như Mũi Nai, Thạch Động, núi Tô Châu, núi Đá Dựng, đầm Đông Hồ, di tích lịch sử văn hoá núi Bình San, chùa Hang, hòn Phụ Tử, núi Mo - So, hòn Trẹm, quần đảo Hải Tặc và đảo Bà Lụa rất thích hợp cho phát triển du lịch tham quan thắng cảnh, nghỉ dưỡng. Hà Tiên có truyền thống lịch sử văn hóa, văn học - nghệ thuật, với những lễ hội cổ truyền như Tết Nguyên tiêu, kỷ niệm ngày thành lập Tao đàn Chiêu Anh Các, lễ giỗ Mạc

Kiên Giang là tỉnh thuộc vùng đồng bằng sông Cửu Long - phía Tây Nam của Tổ quốc, có tiềm năng lớn cho phát triển kinh tế - văn hóa - xã hội, với các ngành mũi nhọn như du lịch, thương mại, dịch vụ. Là tỉnh có địa hình đồng bằng, rừng núi, biển và hải đảo, Kiên Giang được biết đến là vùng đất với nhiều danh lam thắng cảnh và di tích lịch sử như Hà Tiên, Phú Quốc, vườn Quốc gia U Minh Thượng, đình thần Nguyễn Trung Trực, di tích trại giam tù binh cộng sản Phú Quốc... Tiềm năng văn hóa góp phần phát triển du lịch ở tỉnh Kiên Giang hiện nay.

Cửu, chùa Phù Dung, đình Thành Hoàng... Hiện nay, Kiên Giang đã có tour du lịch đến Campuchia qua đường cửa khẩu quốc tế Hà Tiên. Đây là cánh cửa mở ra để vùng Kiên Lương - Hà Tiên nối liền với các nước Đông Nam Á; đồng thời mở tuyến du lịch xuyên ba nước, từ Phú Quốc đến Shianouk Ville (Campuchia) và tỉnh Chanthaburi (Thái Lan) bằng đường biển và đường bộ.

Thành phố Rạch Giá và vùng phụ cận. Thành phố Rạch Giá là trung tâm hành chính của tỉnh Kiên Giang, có bờ biển dài 7 km, giao thông thủy, bộ và hàng không thuận tiện; có cơ sở hạ tầng tốt, nhiều di tích lịch sử văn hóa, là điểm dừng chân để đi tiếp đến Hà Tiên, Phú Quốc và các vùng khác trong tỉnh. Do đó, có lợi thế trong phát triển các dịch vụ như lưu trú, ăn uống, các dịch vụ vui chơi giải trí về đêm; có 4 hệ thống siêu thị quy mô lớn đảm bảo nhu cầu mua sắm của người dân thành phố và du khách. Thành phố Rạch Giá là nơi đầu tiên ở Việt Nam tiến hành việc lấn biển để xây dựng đô thị mới. Khu lấn biển mở rộng thành phố thành một trong những khu đô thị mới lớn nhất vùng Tây Nam Bộ. Một số khu vực phụ cận của Rạch Giá như huyện đảo Kiên Hải, Hòn Đất, U Minh Thượng cũng có nhiều tiềm năng phát triển du lịch. Kiên Hải đang khai thác các tour khám phá biển đảo đi - về trong ngày. Đây là vùng thắng cảnh biển - đảo với đặc thù nghề truyền thống đi biển, làm nước mắm, chế biến

hải sản, tạo thành nét sinh hoạt văn hóa riêng biệt. Khu du lịch Hòn Đất với những công trình văn hóa tại khu mộ AHLLVTND Phan Thị Ràng (chị Sứ), khu trưng bày một số hiện vật chứng tích chiến tranh tại trung tâm phát sóng truyền hình của tỉnh trên đỉnh Hòn Me, bia dân quân y của tỉnh Kiên Giang...

Vùng U Minh Thượng. Với đặc thù sinh thái rừng tràm ngập nước trên đất than bùn, Vườn Quốc gia U Minh Thượng - khu căn cứ địa cách mạng, khu dự trữ sinh quyển thế giới, phục vụ khách tham quan du lịch sinh thái kết hợp tìm hiểu văn hóa sông nước và du lịch nghiên cứu di chỉ khảo cổ Óc Eo - Phù Nam (Cạnh Đèn, Nền Vua, Kè Mọt). Quần thể di tích căn cứ địa cách mạng U Minh Thượng với khu di tích (KDT) lịch sử an ninh khu IX, di tích Ngã Ba Cây Bàng, Ngã Ba Tàu, Thứ Mười Một, rừng tràm Ban Biện Phú, khu tập kết 200 ngày kinh xăng Chắc Bàng, KDT Ranh Hạt (Vĩnh Thuận, nơi thành lập chi bộ Đảng đầu tiên của Đảng bộ tỉnh Kiên Giang) là những điểm thu hút du khách tìm hiểu lịch sử cách mạng...

Ngoài 4 vùng du lịch trọng điểm, Kiên Giang hiện có khu Dự trữ sinh quyển với diện tích hơn 1,1 triệu hecta, chứa đựng sự phong phú, đa dạng và đặc sắc về cảnh quan và hệ sinh thái, có giá trị lớn về nghiên cứu cũng như du lịch. Kiên Giang cũng là một trong số các tỉnh có nhiều di tích, hiện đã công nhận được 43 di tích lịch sử, với các di tích tiêu biểu như chùa Tam Bảo, các đình Vĩnh Hòa, Thạnh Hòa, Nam Thái... Các di tích tiêu biểu gắn với thân thể và sự nghiệp của anh hùng dân tộc (AHDT), danh nhân đất nước như đền thờ AHDT Nguyễn Trung Trực, nhà lưu niệm thi sĩ Đông Hồ, các mộ nhà thơ Huỳnh Mẫn Đạt, AHLLVTND Phan Thị Ràng, Mai Hồng Hạnh... Các di tích tiêu biểu gắn với sự kiện lịch sử của các thời kỳ cách mạng, kháng chiến như các KDT cách mạng Hòn Đất, căn cứ địa U Minh Thượng, di tích cách mạng Núi Mỏ So, các chùa Xà Xía, Phật Lớn, tháp 4 sư liệt sĩ, trại giam tù binh cộng sản Việt Nam tại Phú Quốc, nhà tù Hà Tiên... Các di tích kiến trúc nghệ thuật như chùa Bà Thiên Hậu, miếu Quan Thánh Đế, chùa Phật Lớn, chùa Sóc Xoài, nhà

cổ bảo tàng, mộ Hội Đồng Suông... Ngoài ra, Kiên Giang còn có những địa điểm khảo cổ có giá trị nổi bật đánh dấu các giai đoạn phát triển của các nền văn hóa khảo cổ, lưu giữ những dấu tích về quá trình hình thành, phát triển của người Việt cổ trên đất Kiên Giang mà đa phần thuộc về nền văn hóa Óc Eo, gồm hang động, gò đồi, giồng đất... Di chỉ khảo cổ ở Kiên Giang bao gồm di chỉ cư trú và di chỉ mộ táng điển hình như di chỉ khảo cổ Giồng Xoài, Đá Nổi, Nền Chùa, Cạnh Đèn... Các hiện vật khai quật từ các di chỉ khảo cổ trên được lưu giữ trong bảo tàng tỉnh Kiên Giang.

Kiên Giang là vùng đất đa dạng về địa hình và phong phú về di sản văn hóa, với hơn 360 cơ sở thờ tự, 43 danh thắng - di tích lịch sử văn hóa được xếp hạng, với 389 lễ hội (gồm lễ hội tôn giáo, dân gian, lịch sử cách mạng và một số lễ hội khác). Đặc biệt có 9 lễ hội tiêu biểu thu hút hàng ngàn du khách trong và ngoài tỉnh đến với Kiên Giang như lễ hội Tao Đàn Chiêu Anh Các - Hà Tiên, lễ hội giỗ đức khai trấn Mạc Cửu - Hà Tiên, lễ hội Oóc-om-bok (ngày hội văn hóa - thể thao dân tộc Khmer tỉnh Kiên Giang, với nhiều loại hình hoạt động đa dạng, phong phú được chọn lọc; kết hợp tính dân tộc và hiện đại, tính cộng đồng và độc đáo, tạo ra một không gian đầy hấp dẫn hương vị, sắc màu đậm đà và rực rỡ của đồng bào dân tộc Khmer Kiên Giang). Các lễ hội như giỗ Tổ Hùng Vương, kỷ niệm ngày hy sinh của AHLLVTND Phan Thị Ràng (Chị Sứ), Mai Thị Nương (Mai Hồng Hạnh). Lễ hội Nghinh Ông là một nét đẹp văn hóa của người dân đất đảo Lại Sơn - Kiên Hải được tổ chức long trọng, trang nghiêm hàng năm để bày tỏ sự tri ân, sự phù trợ của cá Ông và các vị tiền nhân đã có công mở đất. Tập tục thờ cá Ông là nét sinh hoạt văn hóa đặc trưng của cư dân miền duyên hải, tồn tại hơn 100 năm, là loại hình lễ hội cầu ngư, cầu cho mưa thuận gió hòa, làm ăn trên biển thuận lợi, là dịp để bà con tổng kết lại những chuyến đi biển trong năm. Lễ hội AHDT Nguyễn Trung Trực thu hút trên 1 triệu lượt người tham dự hàng năm, có sức lan tỏa ngày càng rộng, từ một lễ giỗ bình thường đã được nâng lên thành lễ hội tiêu biểu của cả nước.

2. Bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa nhằm phát triển du lịch

Phát huy những tiềm năng thế mạnh các giá trị văn hóa nhằm phát triển du lịch trở thành một xu hướng trong giai đoạn hiện nay. Du lịch là ngành kinh tế tổng hợp dựa trên sự huy động và khai thác nguồn tài nguyên tự nhiên (địa chất, địa hình, khí hậu, thủy văn, hệ sinh thái, cảnh quan thiên nhiên) và tài nguyên nhân văn do con người sáng tạo ra. Trong đó di sản văn hóa đóng vai trò quan trọng.

Thực hiện nghị quyết Đại hội đảng bộ tỉnh Kiên Giang về chú trọng phát triển mạnh du lịch để trở thành ngành kinh tế mũi nhọn của tỉnh. Trong thời gian qua, tỉnh đã gắn kết chặt chẽ việc bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa nhằm tạo ra nguồn lợi lớn cho phát triển kinh tế - xã hội. Trong xây dựng các chương trình tham quan du lịch đã chú trọng đến mối quan hệ giữa phát triển kinh tế và văn hóa; quan tâm đến việc quảng bá các di tích lịch sử, danh lam thắng cảnh của tỉnh. Hợp tác các tỉnh An Giang - Kiên Giang - Cần Thơ xây dựng cơ chế chính sách quản lý và phát triển du lịch địa phương, phát triển sản phẩm du lịch, quảng bá, xúc tiến du lịch và hợp tác phát triển nhân lực du lịch... Phối hợp với các cơ sở lưu trú, công ty du lịch... tổ chức các sự kiện với chương trình khuyến mãi hấp dẫn nhằm đưa du khách đến tham quan, nghỉ dưỡng ở Rạch Giá, Hà Tiên, Phú Quốc. Thực hiện dự án “Chương trình phát triển năng lực Du lịch có trách nhiệm với môi trường và xã hội”.

Gắn kết chặt chẽ giữa bảo tồn phát huy giá trị di tích lịch sử với vấn đề phát triển kinh tế du lịch của tỉnh là một việc làm có ý nghĩa trong giai đoạn hiện nay. Đây là vấn đề quan trọng được nhận thức một cách khoa học, như Luật Du lịch ban hành năm 2005 ghi rõ: “Cảnh quan thiên nhiên, yếu tố tự nhiên, di tích lịch sử - văn hóa, công trình lao động sáng tạo của con người và các giá trị nhân văn khác có thể được sử dụng nhằm đáp ứng nhu cầu du lịch, là yếu tố cơ bản để hình thành các khu du lịch, tuyến du lịch”. Các giá trị di tích lịch sử được tôn vinh và phát huy dưới góc độ kinh tế du lịch như một “tài sản văn hoá đặc trưng” để thu hút sự quan tâm ngày

càng tăng của du khách trong và ngoài tỉnh, khách quốc tế. Giá trị văn hóa của di tích lịch sử mà du khách được tiếp xúc chính là giá trị cộng đồng, cộng mệnh và cộng cảm. Đền các khu di tích lịch sử giúp họ thưởng thức các giá trị văn hóa cộng đồng, tinh thần nhân ái, các phong tục, tập quán tốt đẹp. Thông qua hoạt động du lịch con người được tiếp xúc với các thành tựu văn hóa phong phú đa dạng giúp họ càng yêu quê hương, đất nước. Tự hào với truyền thống văn hóa của dân tộc ra sức bảo tồn, gìn giữ các giá trị văn hóa.

Để bảo tồn và phát huy các giá trị di tích lịch sử nhằm phát triển du lịch, Kiên Giang đã và đang đẩy mạnh công tác thông tin, giáo dục, truyền thông những quy định của pháp luật liên quan đến di tích lịch sử; đổi mới công tác tuyên truyền phong phú về nội dung, đa dạng về hình thức; tập trung nâng cao nhận thức của người dân về giá trị lịch sử, văn hóa của di tích lịch sử trong đời sống văn hóa tinh thần, từ đó có ý thức đề cao việc thực hiện pháp luật và tự giác bảo tồn phát huy các giá trị văn hóa. Bảo tồn và tôn tạo các di tích lịch sử, văn hóa và danh lam thắng cảnh của Kiên Giang nhằm giữ gìn và nâng cao bản sắc văn hóa dân tộc, kế thừa và phát huy truyền thống đạo đức, tập quán tốt đẹp và lòng tự hào của dân tộc ■

V.T.X

Tài liệu tham khảo:

1. Quốc hội, *Luật Du lịch*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2005.
2. Đoàn Thanh Nô, *Di tích và danh thắng điểm đến du lịch Kiên Giang*, Nxb Đại học quốc gia, Hà Nội, 2010.
3. Nghị quyết số 33 - NQ/TW ngày 9/6/2014 Hội nghị Trung ương 9 khóa XI về xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước.
4. Sở VH-TT-DL, Ban quản lý di tích tỉnh Kiên Giang, *Di tích lịch sử - văn hóa và danh lam thắng cảnh Kiên Giang*, năm 2011.
5. Nguyễn Kim Loan (chủ biên), Nguyễn Trường Tân, *Bảo tồn và phát huy di sản văn hóa Việt Nam*, Nxb VH-TT, 2014.
6. Trần Xuân Hoàn (chủ biên), *Kiên Giang điểm hẹn*, Nxb Văn nghệ TP Hồ Chí Minh, 2000.